

Historie 1950

Příběhy jednoho zázraku

Historie 1950

Příběhy jednoho zázraku

Co je Historie 1950?

Historie 1950 obsahuje komplexní soubor pramenů k příběhu číhošťského zázraku (filmy, fotografie, karikatury, novinové články, protokoly StB a další dobové archiválie). Vzdělávací hodnotu celku zvyšuje okolnost, že jsou příběhy zázraku představeny prostřednictvím tří filmů: propagandistického snímku z roku 1950, dokumentu z roku 1991 a hraného filmu z roku 2004.

Jak?

Historie 1950 modeluje poznávací situaci jako pátrání po stopách minulosti. Žáci si nad historickými událostmi kladou otázky a sami je zodpovídají s pomocí pramenů. Do dějin je vtahuje silný příběh s tajemstvím. Kdo může za Toufarovu smrt? Byl to zázrak, nebo nebyl? Historie 1950 klade důraz na různorodé perspektivy akterů historických událostí. Ukazuje dějiny pluralitně a zdola. Směřuje žáky k tomu, aby porozuměli lidskému jednání a dokázali ho vztáhnout k dobovým i současným hodnotám.

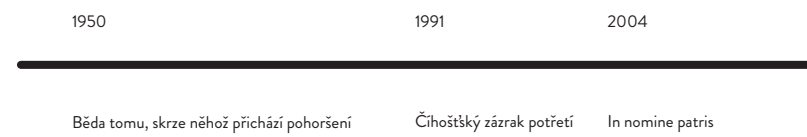
Proč?

Historie 1950 vznikla jako případová studie (didaktická detektivka), která umožňuje učitelům, aby v jedné hodině komplexně naplnili vzdělávací cíle kurikula v oblasti dovedností. Směřuje za hranice znalostního dějepisu, který se zaměřuje na osvojování faktů. Historie 1950 usiluje o rozvoj historické gramotnosti. Žáci si nad historií kladou otázky, užívají znalosti k hlubším poznávacím cílům, aktivně se podílejí na utváření smyslu historie a reflektují možné významy minulosti pro současnost.

ZÁBĚR Z FILMU BĚDA TOMU, SKRZE NĚHOŽ PŘÍCHÁZÍ POHORŠENÍ

FILMOVÁ ČASOVÁ OSA

Hodina

Historie 1950 nabízí učitelům připravenou výukovou jednotku, která je založena na pátrání po stopách příběhu faráře Josefa Toufara a číhošťského zázraku. Hodina je sestavena jako jednoduchá a přehledná prezentace, která provazuje dobové prameny s pátracími otázkami. Učitel díky snadné ovladatelnosti Historie 1950 určuje tempo výuky a může se více soustředit na tvůrčí práci s žáky.

Aplikace

PRŮBĚH HODINY

PÁTRÁNÍ PO STOPÁCH MINULOSTI

Na počátku si každý vybere jedno povolání.

Příprava

Příprava otevírá prostor pro reflexi pramenů a metodiky, na nichž je založena výuka. Seznamuje uživatele s průběhem Hodiny. Učitel se zde může připravit na prezentaci Historie 1950 ve třídě. Nalezne zde podpůrné historické informace a doporučené otázky. Příprava je rozdělena na jednotlivé poznávací situace, které kopírují skladbu prezentace. Nabízí učitelům didaktický komentář k Hodině, přehledně spojuje prameny a metodické postupy s konkrétními cíli vzdělávání.

Jak učit dějepis?

Historická dílna: dějiny hravě

Historie 1950 zprostředkuje dějiny formou poznávací hry, která je rozvržena do jedné vyučovací hodiny. Dějepisná výuka není založena jednosměrně, tj. od učitele k žákům, kteří si mají zapamatovat fakta. Historie 1950 je dílna, v níž žáci a učitel spolupracují na poznávání minulosti. Prostřednictvím pramenů jsou dějiny představeny jako živý problém otevřený k řešení a k zaujetí hodnotového postoje. Historie 1950 nepochybně zná velikost dějepisného tématu, zaměřuje se však především na rozvoj dovedností. V historické dílně se žáci hravou formou naučí, k čemu znalosti slouží a jak se s nimi zachází.

Dějiny pohledem lidí

Starší dějepis představoval historii jako chronologicky a místně uspořádaný soubor znalostí či jako velké vyprávění o národním či třídním zápase. Historie 1950 zprostředkuje minulost prostřednictvím pramenů a zdůrazňuje perspektivu akterů historických událostí – konkrétních lidí. Jedna historická událost je zachycena z různých úhlů pohledu. Tato poznávací situace směřuje žáky k tomu, aby si nad dějiny kladli otázky, aby hodnotili postoje a jednání lidí v minulosti a vztahovali je k současnosti.

Dějiny ve filmu

Historie číhošťského zázraku byla filmována hned několikrát, což zvyšuje její atraktivitu pro školní prostředí. Kromě propagandistického snímku z roku 1950 pracuje aplikace též s dokumentárním filmem z roku 1991 a hraným snímkem z roku 2004. Srovnání jednotlivých filmových zpracování číhošťského zázraku je podnětné s ohledem na proměny dobového kontextu i publika. Různorodé obrazy událostí usnadňují učitelům práci: tvoří v tvář rozdílu ve zpracování si žáci sami kladou otázky a pátrají po tom, která verze minulosti je ta pravá.

Herní role

Žáci nejsou v roli pasivních příjemců informací. Historie 1950 předpokládá jejich tvůrčí podíl na poznávání dějin, které je pojato dynamicky – jako pátrání po stopách minulosti. Žáci přijímají modelové role místních politiků, novinářů, právníků či vyšetřovatelů, jejichž perspektivou shromažďují informace a vyhodnocují prameny. Učitel je v roli moderátora pátrání, modeluje poznávací situace, aby vyvolal zájem o historii, podnítl otázky.

Knihovna

Knihovna nabízí přehledný přístup k obsahu Historie 1950, umožňuje vyhledávání. Jsou v ní shromážděny jednotlivé prameny použité v Hodině. Obsahuje celý propagandistický film o číhošťském zázraku Běda tomu, skrze něhož přichází pohoršení z roku 1950. Kromě množství archiválií, novinových článků či fotografií nabízí Knihovna ukázky z ostatních filmů o Číhošti. Jsou zde další dvě výukové jednotky, které lze obdobně jako hlavní Hodinu využít při výuce.

Méně je někdy více

Školní dějepis tihne k extenzivní faktografii. Učitelé nemají pod tlakem učebnice látky, kterou se ve školních vzdělávacích programech rozhodli odučit, čas na rozvoj dovedností. Historie 1950 nabízí jinou cestu – chce ukázat, že dějiny lze učit též intenzivně. Poutavý příběh Josefa Toufara a číhošťského zázraku postupuje českými moderními dějinami až k současnosti. Historie 1950 není jen o církevní politice stalinismu a politických procesech v 50. letech, ale vrací se v reformním roce 1968, kdy se začalo otevřeně hovořit o tragické smrti nevinného faráře. Znovu ožívá po roce 1989, kdy se Toufar dostává i do učebnice dějepisu. V roce 1998 je odsouzen vyšetřovatel StB Ladislav Mácha. V roce 2013 zahajuje katolická církev proces Toufarova blahorečení. Jeden silný příběh seznamuje žáky prostřednictvím různorodých pramenů a perspektiv s širším kontextem moderních dějin. Historie 1950 efektivně propojuje znalosti a dovednosti.

Tempo výuky

Historie 1950 obsahuje výukové jednotky, které jsou rozsahem plánovány na jednu vyučovací hodinu. Tempo výuky určuje učitel. Díky snadnému ovládní zpomaluje či zrychluje prezentaci pramenů, aby vyšel vstříc schopnostem a výkonu konkrétní třídy. Přehled o časovém rozvržení hodiny si udržuje s pomocí vytištěné Prezentace, která slouží jako tahák (ke stažení v Přípravě). Pokud se žáci při analýze a interpretaci pramenů zdrží, a naruší tím časový plán, může učitel některé úkoly přeskočit, aby žáky dovedl k závěru a zadal jim navazující domácí práci.

Pro jaké žáky je Historie 1950 určena?

Historie 1950 je určena žákům všech typů škol. Zaměřuje se na společný základ dějepisných kurikul, která se na základních školách, středních odborných učilištích, středních školách i gymnáziích orientují na rozvoj kompetencí. Historie 1950 se v návaznosti na RVP snaží komplexně rozvíjet historickou gramotnost žáků: „Žáci jsou vedeni k poznání, že historie není jen uzavřenou minulostí ani shlukem faktů a definitivních závěrů, ale je kladením otázek, jimiž se současnost prostřednictvím minulosti ptá po svém vlastním charakteru a své možné budoucnosti.“ (RVP ZV 2007, s. 43) Odlišná úroveň vzdělávání se odráží ve složitosti otázek, které si žáci nad prameny kladou, a v rozsahu a kvalitě konečných výstupů. Náročnější pasáže Historie 1950, které zohledňují gymnaziální úroveň výuky, jsou v Přípravě označeny symbolem zeleného kolečka. Učitelé ZŠ, SOU a SŠ je mohou vynechat.

D—21

Projekt Dějepis v 21. století, v jehož rámci vzniklo výukové DVD Historie 1950. Příběhy jednoho zázraku, je realizován s podporou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, Evropských strukturálních fondů a Státního rozpočtu ČR. Jeho řítelem je Ústav pro studium totalitních režimů. Tříletý projekt je financován díky Operačnímu programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Podrobné informace naleznete na webových stránkách www.dějepis21.cz.

Autori: Kamil Činčel, Jiří Měla, Čestmír Pýcha
Lektorovali: Mgr. Petr Cyprián, Ph.D., Jan Mervinka, Ph.D.
Odborná spolupráce: PhDr. Jan Kalous, Ph.D., Mgr. Michal Sklenář
Realizační tým (DZ): PhDr. Martin Valenta, Ph.D. - hlavní manažer, Mgr. Jaroslav Pinkas - hlavní metodik, PhDr. Václav Adámek, Mgr. Karina Hoferová, PhDr. Jaroslav Nájbert - odborní pracovníci, Ing. Petra Petříková - finanční manažerka, Ing. Jana Černá a Mgr. Anna Macourková - administrace
Jazyková redakce: Mgr. Dagmar Hlinková

NFA

Počátky Národního filmového archivu jsou v roce 1943. Dnes NFA vedle plnění archivační role také hospodářs českým filmy a věnuje se vědecké a publikační činnosti, prezentaci filmového dědictví a propagaci a podpoře současné české kinematografie. NFA patří k deseti nejstarším a největším filmovým archivům na světě a již v roce 1946 se stal členem Fédération Internationale des Archives du Film - FIAPF. V České republice se NFA také k nejvýznamnějším paměťovým institucím, jako jsou Národní muzeum, Národní galerie, Národní knihovna a další. V současné době NFA pečuje o více než 150 milionů metrů filmu, 600 tisíc fotografií, 30 tisíc plakátů, 100 tisíc propagčních materiálů, rozsáhlé archivy fondy a filmovou knihovnu, která slouží k vědeckému bádání i dalším formám využití. NFA zprostředkovává filmové dědictví v pražském kině Ponepro, na DVD a v dalších, zejména klubových kinech. NFA podpořuje současný film v úctě na dějepisných mezinárodních festivalech a přehlídkách, nabízí asistenci zahraničním filmářům, kteří zavazují návštěvu v České republice a zajišťují provoz kanceláře MEDIA Desk.

2013 církev zahájila proces Toufarova blahorečení